

Openbaar Onderwijs Houten

De Nieuwe Schaft 9 | 3991 AS Houten

tel 030 6343685 | email: info@oo-h.nl | www.oo-h.nl

Protocol m.b.t. Maatregelen ongewenst gedrag leerlingen

eindversie

BESLUITVORMINGSORGAAN	DATUM
Directeurenoverleg	
GMR ouders advies/ <i>instemming</i>	16-06-2006
GMR personeel advies/ <i>instemming</i>	16-06-2006
Algemeen bestuur	28-11-2006

Inhoud

Inleiding	- 3 -
Algemeen	- 4 -
Schoolregels	- 4 -
Uitgangspunt	- 4 -
Integrale aanpak van de sociaal-emotionele problemen	- 4 -
De leerplichtambtenaar	- 4 -
Het Protocol	- 4 -
Wettelijk kader: definitieve verwijdering van leerlingen in het primair onderwijs	- 5 -
Uitgangspunten voor het protocol	- 5 -
Protocol disciplinaire maatregelen	- 6 -
Artikel 1 Begripsbepalingen	- 6 -
Artikel 2 Soorten straffen	- 6 -
Artikel 3 Lichtere straffen	- 6 -
Artikel 4 Zwaardere straffen	- 6 -
4.1. Time-out	- 7 -
4.2. Schorsing	- 7 -
4.3. Verwijdering	- 8 -

Inleiding

De directies van de scholen worden met zekere regelmaat geconfronteerd met situaties die aanleiding kunnen geven tot het treffen van (disciplinaire) maatregelen jegens leerlingen van hun school. Lichte overtredingen worden in de regel door de leerkracht in de klas afgehandeld. Hierbij speelt het dagelijkse contact tussen leerkracht en leerling een belangrijke rol. Er is sprake van een opvoedingssituatie, waarbij het handelen van de leerkracht is gericht op correctie van het gedrag van de leerling. De leerling moet zich bewust worden van de consequenties van zijn handelingen.

Er doen zich echter ook situaties voor die om zwaardere maatregelen vragen. Dit protocol richt zich in hoofdzaak op het beleid bij ernstige overtredingen. De wetgeving (Wet op het Primair Onderwijs) biedt het bevoegd gezag in deze gevallen de vrijheid om de verwijdering van leerlingen binnen bepaalde grenzen te regelen.

Met het oog op een zorgvuldige afweging van de belangen van de schoolorganisatie enerzijds en de rechtsbescherming van de individuele leerling en ook van de ouders anderzijds, is het gewenst dat het bevoegd gezag de maatregelen tegen ongewenst gedrag van leerlingen van de openbare scholen schriftelijk vastlegt. Een beslissing tot verwijdering heeft voor een leerling vergaande consequenties. Een zorgvuldig sanctiebeleid is dan ook op zijn plaats.

Houten, november 2006.

Ton Boomsma

Algemeen

Schoolregels

Schoolregels vormen een belangrijk instrument bij de preventie van ongewenst gedrag. Deze regels verschaffen zowel aan de leerlingen als aan de ouders duidelijkheid over de te hanteren gedragsnormen binnen de school. Als leerlingen de gedragsregels niet naleven, moeten zij hierop worden aangesproken.

Schoolregels worden per school opgesteld. Iedere school hanteert bij het opstellen van de regels de richtlijnen die passen bij het klimaat van de school. De voorgestelde gedragsregels worden aan de medezeggenschapsraad voorgelegd en vastgelegd in het schoolplan. In de schoolgids dient het beleid m.b.t. de maatregelen bij ongewenst gedrag van leerlingen te worden vermeld.

Uitgangspunt

Bij de vormgeving van het sanctiebeleid voor ernstige overtredingen is het uitgangspunt, dat de school zoveel mogelijk de definitieve verwijdering van leerlingen tracht te voorkomen. De inspanningen van de scholen en van het bevoegd gezag zullen daar dan ook op gericht zijn.

Vanuit de visie dat leren niet alleen een plicht is, maar ook een recht dat verdedigd en beschermd moet worden, is verwijdering een uiterst middel dat pas mag worden toegepast nadat andere pedagogische middelen hebben gefaald.

Integrale aanpak van de sociaal-emotionele problemen

De noodzaak tekent zich steeds meer af, ook in het primair onderwijs, om middelen te ontwikkelen om vroegtijdig te signaleren en te zoeken naar een integrale aanpak van sociaal- emotionele problemen. Ook het samenwerkingsverband Weer Samen Naar School (WSNS) heeft een opdracht in deze. De leerlingenzorg binnen de scholen - vanuit het model van interne begeleiding - krijgt steeds duidelijker vorm. Binnen het samenwerkingsverband bestaat een zorgplatform. Dit platform coördineert de efficiënte en effectieve inzet van alle expertise (speciaal onderwijs, schoolbegeleidingsdienst, jeugdhulpverlening, primair onderwijs, jeugdgezondheidszorg en maatschappelijk werk) voor leerlingenzorg.

De leerplichtambtenaar

In de toelichting op de Leerplichtwet van 1969 wordt gesproken over de wijze van toezicht houden op de leerplicht. Het toezicht moet het karakter dragen van maatschappelijke zorg. De gemeente Houten heeft daarom gekozen om een maatschappelijk werker aan te stellen als leerplichtambtenaar. Deze ambtenaar heeft ook in het takenpakket het ontwikkelen van een preventiebeleid, teneinde schooluitval te voorkomen.

De leerplichtambtenaar kan in het kader van de zorgtaak meewerken aan een mogelijke oplossing, waarmee een verwijdering kan worden voorkomen door:

- bij tijdige inschakeling mee te denken over de pedagogische aanpak, met name in de thussituatie;
- in contact te treden met de ouders;
- onpartijdige bemiddeling tussen ouders, school en instanties;
- bemiddeling naar hulpverlening buiten school (leerplichtambtenaar is in het bezit van de sociale kaart van de gemeente Houten en heeft veel contacten met instanties);
- ondersteuning bij bredere preventieve beleidsvorming (bijv. netwerkontwikkeling).

Vanuit het oogpunt van de zorg moet verwijdering bij de leerplichtambtenaar worden gemeld (wettelijke verplichting), eerder overleg wordt raadzaam gevonden.

Als de leerplichtambtenaar wordt ingeschakeld als al een verwijderingprocedure is gestart, is de zorgtaak beperkt. De leerplichtambtenaar kan meedenken en bemiddelen bij een plaatsing op een andere school, hoewel de school hierin ook wettelijke verplichtingen heeft (8 weken actief en aantoonbaar gezocht naar alternatieven).

Het Protocol

Ondanks de vele inspanningen in de preventieve sfeer kunnen er situaties ontstaan, waarin het noodzakelijk is om maatregelen met betrekking tot ongewenst gedrag van leerlingen te nemen. Door middel van een protocol worden rechten, plichten en procedures geformaliseerd. Het protocol geeft de kaders aan, waarbinnen een time-out of verwijdering mogelijk is. Melding bij de inspectie en

de leerplichtambtenaar verstevigt die kaders. Middels het protocol worden alle voors en tegens zorgvuldig afgewogen.

Wettelijk kader: definitieve verwijdering van leerlingen in het primair onderwijs

Ten aanzien van de definitieve verwijdering van leerlingen van een school bepaalt de Wet op het Primair Onderwijs (WPO) in artikel 40 dat een beslissing over dergelijke (vergaande) maatregelen bij het bevoegd gezag berust.

Het bevoegd gezag moet de betrokken groepsleraar 'horen' over de verwijdering. Voor het overige heeft de wetgever zich over lichtere maatregelen niet uitgesproken.

Uitgangspunten voor het protocol

1. De leerlingen en ouders zijn op de hoogte (door vermelding van deze maatregelen in de schoolgids) welke situaties leiden tot de toepassing van de maatregelen bij ongewenst gedrag van leerlingen.
2. Het protocol gaat er vanuit dat, gezien de relatie tussen hetgeen is voorgevallen en de op te leggen maatregel, er ook een geleidelijk gedoseerde opbouw in strafmaat plaatsvindt en de sanctiemaatregelen ook ondersteund worden door een dossier.
3. Indien er sprake is van een time-out of definitieve verwijdering wordt de medezeggenschapsraad hiervan in kennis gesteld.

Protocol disciplinaire maatregelen

Artikel 1 Begripsbepalingen

Dit protocol verstaat onder:

- a. "Bevoegd gezag": de Bestuurscommissie Openbaar Onderwijs Houten (BOOH);
- b. "Algemeen directeur": de algemeen directeur van de Bestuurscommissie Openbaar Onderwijs Houten belast met het toezicht op de naleving van dit protocol;
- c. "Leerlingen": één of meer leerlingen die op een school voor openbaar primair onderwijs in Houten staan ingeschreven;
- d. "Ouders": de ouders, verzorgers of voogden van de leerlingen;
- e. "Groepsleerkracht": de verantwoordelijke leerkracht waarbij de leerling in de groep zit;
- f. "Schoolleiding": de directeur van de school;
- g. "Personeel": de aan school verbonden leerkrachten en onderwijsondersteunend personeel;
- h. "Inspectie": de inspecteur die belast is met het toezicht op het primair onderwijs;
- i. "Schoolregels": voorschriften van school zoals opgenomen in de schoolgids;
- j. "Waarschuwing": de leerling en of ouders mondeling opmerkzaam maken op het gevaar of nadeel dat men uit zekere oorzaak zou kunnen ondervinden en de leerling en of ouders ernstig vermanen;
- k. "Strafwerk": het laten uitvoeren van taken en/of verrichten van activiteiten;
- l. "Berisping": één der lichtste bestraffingen door de schoolleiding, waarmee deze aan de leerling en of ouders zijn afkeuring en ongenoegen kenbaar maakt;
- m. "Time-out": het ontzeggen van de toegang tot de school gedurende een gedeelte van een schooldag en/of het plaatsen gedurende een periode van maximaal drie dagen op een andere school onder het gezag van de BOOH;
- n. "Schorsing": het ontzeggen van de toegang tot de school voor maximaal drie dagen;
- o. "Definitieve verwijdering": verwijdering van de school wegens wangedrag.

Artikel 2 Soorten straffen

1. Tegen leerlingen die handelen in strijd met de schoolregels en algemeen geldende normen, kunnen straffen worden opgelegd.
2. Er bestaat een redelijke verhouding tussen de straf en de overtreding waarvoor deze straf wordt opgelegd.
3. Uitsluitend de volgende straffen kunnen aan leerlingen worden opgelegd:
  - a. een waarschuwing,
  - b. strafwerk,
  - c. een afkoelingsperiode van een korte tijdsduur (binnen of buiten het klaslokaal),
  - d. een berisping,
  - e. een time-out,
  - f. een schorsing,
  - g. definitieve verwijdering.

Artikel 3 Lichtere straffen

1. De groepsleerkracht kan de leerling een waarschuwing geven.
2. De groepsleerkracht kan de leerling strafwerk opleggen.
3. De groepsleerkracht kan de leerling een afkoelingsperiode van korte tijd in of buiten de klas opleggen. Dat wil zeggen de leerling krijgt in of buiten de klas tijdelijk een andere plaats. Als deze plaats buiten de eigen klas is, dan dient dit altijd onder toezicht te zijn van de groepsleerkracht of van een van de collega-leerkrachten of de schoolleiding.
4. Een berisping wordt gegeven door de schoolleiding. Deze berisping wordt aan de ouders gezonden in de vorm van een schriftelijke terechtwijzing.

Artikel 4 Zwaardere straffen

Er is sprake van drie soorten straffen, opeenvolgend in zwaarte:

1. time-out
2. schorsing
3. verwijdering

4.1. Time-out

Een ernstig incident kan leiden tot een time-out met onmiddellijke ingang.

Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

1. In geval van een time-out wordt de leerling door de schoolleiding voor de rest van de dag de toegang tot de school ontzegd.
2. De ouders worden onmiddellijk van het incident en de time-out op de hoogte gebracht ¹.
3. De time-out maatregel kan eenmaal worden verlengd met één dag. Daarna kan de leerling worden geschorst voor maximaal drie dagen. In beide gevallen dient de school vooraf contact op te nemen met de ouders.
4. Direct met de melding van de time-out aan de ouders worden deze op school uitgenodigd voor een gesprek om de ernst van deze waarschuwing te onderstrepen en om afspraken te maken over het vervolgtraject. Hierbij zijn de betrokken groepsleerkracht en de schoolleiding aanwezig.
5. Van het incident en het gesprek met de ouders wordt een verslag gemaakt. Dit verslag wordt door de ouders voor gezien getekend en in het leerlingendossier opgeslagen en wordt ter kennisneming verstuurd aan:
  - de algemeen directeur;
  - de ambtenaar leerplichtzaken;
  - de inspectie.
6. Indien mogelijk kan de leerling ook voor een periode van maximaal drie dagen worden geplaatst op één van de andere scholen onder het gezag van de BOOH voor het volgen van onderwijs.
7. De time-out maatregel kan alleen worden toegepast door de schoolleiding.

4.2. Schorsing

Bij een volgend ernstig incident, of indien het voorgevallen incident zeer ernstig van aard is, kan door de schoolleiding worden overgegaan tot een schorsing.

Schorsing in het primair onderwijs kent geen wettelijke basis en dient slechts als uiterste maatregel te worden gehanteerd, bijvoorbeeld indien aan de leerling en de ouders herhaaldelijk is aangegeven dat het gedrag van de leerling ontoelaatbaar is maar de situatie desondanks niet verbetert. Het schorsen van een leerling is een maatregel om duidelijk te maken aan de leerling en ouders dat de grens van aanvaardbaar gedrag bereikt is.

Schorsing kan voor één of enkele dagen. Deze maatregel wordt door de schoolleiding genomen, na overleg met het bevoegd gezag en de inspectie en na melding aan de leerplichtambtenaar. Daarnaast dienen de redenen/de noodzaak van de schorsing in het besluit te worden vermeld.

Tijdens de schorsingsdag(en) wordt een gesprek gevoerd met de ouders en met de leerling om deze zeer ernstige waarschuwing te onderstrepen en afspraken te maken over het vervolgtraject.

Bij schorsing gelden de volgende voorwaarden:

1. De algemeen directeur wordt in kennis gesteld van de te nemen maatregel en om advies gevraagd.
2. Gedurende de schorsing wordt de leerling de toegang tot de school ontzegd. Voor zover mogelijk worden er maatregelen getroffen waardoor de voortgang van het leerproces van de leerling kan worden gewaarborgd².
3. De schorsing bedraagt maximaal 3 dagen en kan eenmaal met eenzelfde periode worden verlengd.
4. De betrokken ouders worden door de schoolleiding uitgenodigd voor een gesprek betreffende de schorsing. Hierbij dienen nadrukkelijk oplossingsmogelijkheden te worden verkend, waarbij de mogelijkheden en de onmogelijkheden van de opvang van de leerling op de school aan de orde komen.
5. Van de schorsing en het gesprek met de ouders wordt een verslag gemaakt. Dit verslag wordt door de ouders voor gezien getekend en in het leerlingendossier opgeslagen.
6. Het verslag wordt ter kennisneming verstuurd aan:
  - de algemeen directeur;
  - de ambtenaar leerplichtzaken;
  - de inspectie.
7. De ouders kunnen bezwaar aantekenen tegen deze maatregel bij het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag beslist binnen vier weken op het bezwaarschrift.

¹ Indien de ouders niet bereikbaar zijn wordt de leerling door de schoolleiding of een ander lid van het personeel opgevangen.

² Schorsing mag niet betekenen dat het doen van toetsen (denk aan cito-entree of eindtoetsen) wordt belemmerd.

4.3. Verwijdering

Van wangedrag kan in uiteenlopende situaties sprake zijn: (herhaaldelijk) schoolverzuim, overtreding van de schoolregels, agressief gedrag, bedreiging, vandalisme dan wel seksuele intimidatie.

Verwijdering is een sanctie. Ook het wangedrag van ouders, zoals (herhaalde) intimidatie van leerkrachten, kan een reden zijn de leerling te verwijderen.

Of het bevoegd gezag tot verwijdering overgaat, hangt van de omstandigheden af. Er is geen algemene lijn. Het wangedrag moet in ieder geval ernstig zijn.

Procedureel is het volgende van belang:

- Elke school heeft schoolregels die aangeven hoe met wangedrag wordt omgegaan en wanneer de grens van verwijdering bereikt is.
- Deze schoolregels zijn bij de ouders en de leerling bekend gemaakt (schoolgids).
- (Lichtere) maatregelen ter voorkoming van herhaling hebben gefaald (schorsing, gedragsafspraken).
- De leerling/ouders is/zijn gewaarschuwd dat bij eerstvolgende herhaling tot verwijdering wordt overgegaan.
- Wanneer de leerling (of zijn ouders) ondanks eerdere gedragsafspraken en ondanks een laatste waarschuwing zijn gedrag niet verbetert, gaat het bevoegd gezag, afhankelijk van de overige omstandigheden, tot verwijdering over. Een licht vergrijp kan door herhaling uitgroeien tot ernstig wangedrag.

Er is hiernaast wangedrag denkbaar waarbij onmiddellijke verwijdering geboden is, zonder de genoemde eerdere maatregelen of voorafgaande waarschuwing. Dit geldt alleen in zeer ernstige gevallen.

De Wet op het Primair Basisonderwijs (artikel 40) is van toepassing.

Procedure:

Het schoolbestuur en de ouders hebben in de voorgaande periode meerdere malen met elkaar gesproken. Aan de ouders is gemeld dat het bevoegd gezag geen mogelijkheid ziet het probleem binnen de huidige school op te lossen. Er is een nieuwe fase in werking getreden die is gericht op verwijdering. Hierbij dient het belang van de ouders en de leerling te wijken voor het belang van de school.

Voorts gelden de volgende voorwaarden:

1. Verwijdering van een leerling van school is een beslissing van het bevoegd gezag. Het bevoegd gezag heeft deze bevoegdheid gemandateerd aan de algemeen directeur.
2. Voordat men een beslissing neemt, dient de algemeen directeur de betrokken groepsleerkracht en de schoolleiding te horen. Hiervan wordt een verslag gemaakt dat aan de ouders wordt verstrekt en door hen voor gezien wordt getekend en in het leerlingendossier wordt opgeslagen.
3. Het verslag wordt ter kennisneming verstuurd aan:
  - de ambtenaar leerplichtzaken;
  - de inspectie.
4. De algemeen directeur informeert de ouders schriftelijk en met redenen over het voornemen tot verwijdering, waarbij de ouders gewezen wordt op de mogelijkheid van het indienen van een bezwaarschrift.
5. De ouders krijgen de mogelijkheid binnen zes weken een bezwaarschrift in te dienen bij het bevoegd gezag.
6. Het bevoegd gezag is verplicht de ouders te horen over het bezwaarschrift.
7. Het bevoegd gezag neemt een uiteindelijke beslissing binnen vier weken na ontvangst van het bezwaarschrift.
8. Een besluit tot verwijdering kan eerst daadwerkelijk worden uitgevoerd nadat een andere school bereid is gevonden de leerling op te nemen of dat aantoonbaar is dat de algemeen directeur, gedurende acht weken, er alles aan heeft gedaan om de leerling elders geplaatst te krijgen.